

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

21 листопада 2017 року

м. Тернопіль

№ 34-рп/к

*Про вжиття заходів щодо припинення дій,
які містять ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції та усунення
наслідків порушення*

Адміністративна колегія Тернопільського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання від 20.11.2017 № 77 «Про надання рекомендацій»

ВСТАНОВИЛА:

З метою здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг з надання доступу операторів, провайдерів телекомунікацій до інфраструктури об'єктів електроенергетики для розташування телекомунікаційних мереж проведено дослідження діяльності суб'єктів господарювання на означеному ринку.

За результатами дослідження, розпорядженням адміністративної колегії Тернопільського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 9 лютого 2017 року № 01-рп/к розпочато розгляд справи у зв'язку з наявністю в діях відкритого акціонерного товариства «Тернопільобленерго» (місцезнаходження: вул. Енергетична, 2, м. Тернопіль; ідентифікаційний код 00130725) ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

За результатами збору та аналізу доказів у справі виявлено.

Відкрите акціонерне товариство «Тернопільобленерго» (надалі – Товариство, ВАТ) здійснює діяльність відповідно до статуту, затвердженого рішенням загальних зборів акціонерів ДАЕК «Тернопільобленерго» (протокол №2 від 15.02.1999), зареєстрованого торгово-реєстраційною палатою Тернопільської міської ради 19.02.1999, реєстраційний №25349301Ю0010164 (надалі – Статут).

Згідно із даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань Товариство є юридичною особою.

Керуючись ліцензіями від 14.09.2005 серії АБ №220529 та від 14.09.2005 серії АБ №220530 Товариство здійснює діяльність на ринках з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами та постачання електричної енергії за регульованим тарифом, які статтями 5 та 6 Закону України «Про природні монополії» віднесені до ринків, які перебувають у стані природної монополії та суміжних з ними ринків.

Відповідно до пункту 2.2 Статуту ВАТ предметом діяльності Товариства, зокрема, є:

- здійснення підприємницької діяльності з купівлі, виробництва, транспортування, передачі, постачання та збуту електричної енергії споживачам на основі відповідних ліцензій (п.п.2.2.1);

- експлуатація та технічне обслуговування власних електромереж, електричних установок, споруд, устаткування та іншого обладнання Товариства згідно з нормативно-технічними документами (п.п.2.2.3);

- ремонт, технічне переозброєння і реконструкція електричних мереж напругою 0,22-110 кВ (п.п.2.2.4).

Згідно пункту 2.9 Статуту Товариство має право займатись також іншими видами підприємницької діяльності, що не заборонені чинним законодавством.

У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» Товариство є суб'єктом господарювання.

У відповідності до вимог Закону України «Про захист економічної конкуренції», Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року №49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за №317/6605 (надалі - Методика), територіальним відділенням проведено аналіз ринку послуг з надання доступу операторів, провайдерів телекомунікацій до інфраструктури об'єктів електроенергетики для розташування телекомунікаційних мереж.

Відповідно до пункту 2.2 Методики при здійсненні даного дослідження використовуються ті етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, що відповідають фактичним обставинам, зокрема особливостям товару, структурі ринку тощо.

Визначення об'єктів аналізу щодо встановлення монопольного (домінуючого) становища

Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- Товариство;
- послуга з надання доступу операторів, провайдерів телекомунікацій до інфраструктури об'єктів електроенергетики для розташування телекомунікаційних мереж.

Визначення товарних меж ринку.

Відповідно до ст.1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» товар – будь-який предмет господарського обороту, в т.ч. продукція, роботи, послуги, документи, що підтверджують зобов'язання та права.

Згідно із пунктом 4.1 Методики, перелік товарів, щодо яких має визначатись монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається із товарів, які обертаються в Україні чи на відповідній її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару.

При цьому, визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару здійснюється, виходячи з подібності, зокрема, таких факторів, як функціональне призначення, фізичні характеристики, технічні та експлуатаційні характеристики, умови споживання, що визначаються специфічністю розміщення, монтажу, ціни.

Відповідно до пункту 5.1 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої *споживач за звичайних умов може легко перейти* від споживання одного товару до споживання іншого.

Зазначена норма передбачає, що формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару за показниками взаємозамінності, якими зокрема є: подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо; подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо.

Відповідно до частини четвертої статті 31 Закону України «Про телекомунікації» (в редакції до 04.06.2017) замовникам будівництва телекомунікаційних мереж дозволяється в порядку, встановленому законодавством України, прокладати кабельні підземні, підводні та наземні лінії телекомунікацій через мости, тунелі, колектори, вулиці, шляхи, будівлі, ліси і води, а також використовувати для цього опори лінії електропередач.

ВАТ надає суб'єктам господарювання послугу доступу до інфраструктури об'єктів електроенергетики для розташування телекомунікаційних мереж шляхом використання опор повітряних ліній електромереж, які знаходяться у його власності, для сумісного підвішування на них волоконно-оптичних кабелів телекомунікаційних мереж. Однією із основних складових даної послуги є надання завдання на проектування переобладнання зовнішніх мереж 0,4 кВ ВАТ «Тернопільобленерго» з метою сумісного підвішування волоконно-оптичних кабелів ліній зв'язку.

За результатами опитування суб'єктів господарювання, які надають послуги доступу до мережі Інтернет з допомогою кабельних мереж, тобто споживачів, в тому числі потенційних, досліджуваної послуги встановлено наступне.

Оператори телекомунікацій використовують різні способи прокладення кабельних мереж: сумісне підвішування із електромережами, підвіс між будівлями, розміщення в кабельній каналізації ПАТ «Укртелеком», влаштування додаткових опор або прокладення підземних кабелів власними силами.

При цьому, при виборі конкретного способу враховують технічні можливості використання цього способу, складність виконання проектних, монтажних робіт, технічне обслуговування, ціни та інші показники.

Так, зокрема:

- ТОВ «БіттерНет» телекомунікаційні мережі прокладає лише способом сумісного підвішування із електромережами, що є для нього найбільш прийнятним з огляду на складність виконання проектних, монтажних робіт, технічного обслуговування і їх вартості (лист від 07.03.2017 вх №12/239);

- ТОВ «Галицькі телекомунікації» використовує різні способи прокладання телекомунікаційних мереж, при цьому відсоткове співвідношення їх довжини приблизно складає: 30% прокладення під землею, 5 % наземний способом (між будівлями), 65 % сумісне підвішування із електромережами. Товариство зазначило, що найбільш прийнятним способом прокладання телекомунікаційних мереж з огляду на складність виконання проектних, монтажних робіт, технічного обслуговування і їх вартості є сумісне підвішування із електромережами; з огляду на технічне обслуговування телекомунікаційних мереж найбільш прийнятним є підземне прокладання (лист від 14.03.2014 №317);

- ПП «ІВ-КОМ» зазначило, що найбільш прийнятним способом прокладання телекомунікаційних мереж є сумісний підвіс на опорах ЛЕП ВАТ «Тернопільобленерго» (лист від 27.02.2017 №1/02/17);

- Фізична особа – підприємець Богаченко В.В. використовує наступні способи прокладання телекомунікаційних мереж: підземний (3%), сумісний підвіс із електромережами (90%), підвіс на власних опорах (7%). Підприємець зазначив, що послуги зв'язку надаються ним переважно в сільській місцевості та невеликому райцентрі, тому найбільш прийнятним способом прокладання телекомунікаційних мереж на території населених пунктів є сумісне підвішування із електромережами, між населеними пунктами більш раціональним є підземний спосіб прокладання (лист від 05.04.2017 №40).

За даними суб'єктів господарювання підвіс між існуючими будівлями в основному використовується у населених пунктах із щільною багатоповерховою забудовою (в місті Тернополі та районних центрах). При цьому, оператори телекомунікацій повідомили, що даний спосіб прокладання телекомунікаційних мереж має ряд недоліків, зокрема, ризик пошкодження мереж, необхідність міцних конструкцій для кріплення такелажу на будівлях, обмеження у відстані, ускладнення з поточним технічним обслуговуванням, тощо.

Використання операторами, провайдерами телекомунікацій самостійно прокладених телекомунікаційних мереж, не є товаром, оскільки послуга, що реалізується, в даному випадку відсутня.

В ході проведення даного дослідження встановлено, що Товариство надає завдання на проектування переобладнання зовнішніх мереж 0,4 кВ ВАТ «Тернопільобленерго» з метою сумісного підвішування волоконно-оптичних кабелів ліній зв'язку безкоштовно (лист Товариства від 20.03.2017 №1256/37).

ПАТ «Укртелеком» можуть надаватися послуги доступу операторів, провайдерів телекомунікацій до інфраструктури об'єктів лінійно-кабельних споруд зв'язку та проводового мовлення (кабельної каналізації та опор повітряних ліній зв'язку) для розташування телекомунікаційних мереж.

Надання в користування кабельної каналізації електрозв'язку не є взаємозамінною з послугою доступу операторів, провайдерів телекомунікацій до інфраструктури об'єктів електроенергетики для розташування телекомунікаційних мереж.

Електромережі підведені практично до кожної будівлі, тоді як кабельні каналізації зв'язку не є настільки поширеними. Зокрема, телефонні мережі в населених пунктах прокладено (лист ПАТ «Укртелеком» від 02.03.2017 №04/31-14/3-27): в міській місцевості становить – 79% в телефонній каналізації, 5 % в ґрунт та 6 % на опорах; в сільській місцевості спосіб прокладення становить 63 % в ґрунт та 37 % на опорах.

Повітряні лінії зв'язку не є широко розповсюджені у сільській місцевості. Проведення ліній зв'язку здійснюється комбінованим шляхом, як підвішуванням на опорах (переважно дерев'яних) так і прокладанням в землі (без використання кабельної каналізації).

Окрім того, вищенаведені послуги мають і значну різницю в цінах.

Відповідно до інформації Товариства (листи від 07.08.2015 №3304/37 та від 20.03.2017 №1256/37) плата за користування опорами ПЛ 0,4-10 кВ для сумісного підвішування на них телекомунікаційних мереж протягом 2014-2015 років становила 1600 грн. з ПДВ в рік за 1 км електrolіній із сумісним підвішуванням, у 2016 році - 2000 грн. з ПДВ в рік за 1 км електrolіній із сумісним підвішуванням; з 1 січня 2017 року – 10,09 грн. (з ПДВ) в місяць за 1 опору лінії із сумісним підвішуванням.

Вартість послуг надання в користування кабельної каналізації електрозв'язку встановлюється у відповідності до Граничних тарифів на надання в користування кабельної каналізації електрозв'язку операторам телекомунікацій, затверджених рішенням НКРЗІ від 30.12.2013 №861, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 06.02.2014 за №230/25007.

Відповідно до цього нормативного акту передбачена оплата за видачу технічних умов, яка відсутня у Товариства, на надання в користування кабельної каналізації зв'язку, яка становить 91,61 грн./людино-година (без ПДВ). Тариф застосовується з урахуванням нормативного часу виконання робіт (при виконанні робіт без виїзду на місце – 7,0 людино-годин, при виконанні робіт з виїздом на місце – 11,8 людино-годин). Зазначений тариф розрахований без урахування витрат, пов'язаних із використанням транспортних засобів для виконання робіт із виїздом на місце, які відшкодовуються замовником додатково.

Окрім цього, щомісячна плата за використання кабельної каналізації складає від 33,90 грн. до 542,86 грн. за 1 канал-кілометр (без ПДВ) в залежності від діаметру прокладеного кабелю.

Для надання послуги доступу операторів, провайдерів телекомунікацій до інфраструктури об'єктів лінійно-кабельних споруд зв'язку та проводового мовлення для розташування телекомунікаційних мереж по опорах повітряних ліній зв'язку також необхідно отримати технічні умови.

Таким чином, для споживачів різні способи прокладення телекомунікаційних мереж не мають ознак одного товару за рядом показників взаємозамінності, визначених у Методиці.

Враховуючи цінові та трудові затрати споживачі не можуть легко перейти від одного способу прокладання мереж до іншого, відповідно досліджувана послуга надання доступу

операторів, провайдерів телекомунікацій до інфраструктури об'єктів електроенергетики для розташування телекомунікаційних мереж немає взаємозамінних товарів.

Товарними межами ринку є послуга надання доступу операторів, провайдерів телекомунікацій до інфраструктури об'єктів електроенергетики для розташування телекомунікаційних мереж.

Визначення територіальних (географічних) меж ринку.

Відповідно пункту 6.1 Методики визначення монопольного (домінуючого) становища територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (послуг) є неможливим або недоцільним. При остаточному визначенні територіальних (географічних) меж ринку визначальною є менша здатність до переміщення або попиту, або пропозиції.

Суб'єкти господарювання звертаються до ВАТ «Тернопільобленерго» за дозволом на сумісне підвішування телекомунікаційних мереж із електромережами з метою розширення надання послуг доступу до Інтернету в межах Тернопільської області.

Для надання послуг доступу операторів, провайдерів телекомунікацій до інфраструктури об'єктів електроенергетики для розташування телекомунікаційних мереж Товариство використовує повітряні лінії 0,4 -10 кВ місцевих (локальних) електромереж.

За межами території, на якій розташовано електричні мережі, отримання споживачами зазначених послуг неможливо, тобто на досліджуваному ринку існують значні обмеження переміщення попиту.

Крім того, територіальні межі ринку надання послуг доступу операторів, провайдерів телекомунікацій до інфраструктури об'єктів електроенергетики для розташування телекомунікаційних мереж є чітко визначеними договорами, укладеними Товариством зі споживачами, та фактично обмежуються і співпадають з межами розташування ПЛ 0,4-10 кВ, опори яких надаються для улаштування (сумісного підвішування) телекомунікаційних мереж.

Протягом 2014-2016 років та I кварталу 2017 року Товариство надало суб'єктам господарювання 1591 завдання на проектування переобладнання зовнішніх мереж для влаштування сумісного підвішування волоконно-оптичних кабелів мережі Інтернет на опорах ПЛ - 0,4 кВ у певних населених пунктах Тернопільської області.

В основному зазначені завдання на проектування надані для сумісного підвішування телекомунікаційних мереж із електромережами в сільській місцевості. При цьому, географічно вони стосуються всієї території Тернопільської області.

Враховуючи наведене, територіальними межами досліджуваного ринку є Тернопільська область в межах розташування місцевих (локальних) електричних мереж, що перебувають у власності ВАТ.

Визначення часових меж ринку.

Часові межі ринку визначаються, як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.

Часовими межами ринку надання послуг доступу операторів, провайдерів телекомунікацій до інфраструктури об'єктів електроенергетики для розташування телекомунікаційних мереж є період з 2014 року по даний час.

Бар'єри вступу на ринок потенційних конкурентів.

Бар'єрами вступу на досліджуваний ринок є економічні та організаційні обмеження, пов'язані із необхідністю отримання дозвільних документів, побудови (модернізації) відповідної інфраструктури, що потребує значних капіталовкладень та тривалого часу.

Потенційні конкуренти не можуть в короткий час подолати адміністративні, економічні та організаційні бар'єри вступу на ринок надання послуг доступу операторів, провайдерів

телекомунікацій до інфраструктури об'єктів електроенергетики для розташування телекомунікаційних мереж.

Установлення монопольного становища

Відповідно до частини першої статті 12 Закону України “Про захист економічної конкуренції” суб'єкт господарювання займає монопольне становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

В межах досліджуваного ринку відділенням не виявлено конкурентів ВАТ «Тернопільобленерго».

Як встановлено територіальним відділенням, послуги інших суб'єктів господарювання не є взаємозамінними послуги з надання доступу операторів, провайдерів телекомунікацій до інфраструктури об'єктів електроенергетики для розташування телекомунікаційних мереж, а прокладання телекомунікаційних мереж власними силами не є товаром.

ВАТ не надано жодних доказів про фактичну діяльність конкурентів на досліджуваній території.

Таким чином, з 2014 року по даний час становище ВАТ «Тернопільобленерго» має ознаки монопольного (домінуючого) на ринку послуг надання доступу операторів, провайдерів телекомунікацій до інфраструктури об'єктів електроенергетики для розташування телекомунікаційних мереж на території Тернопільської області в межах розташування місцевих (локальних) електричних мереж, що перебувають у власності ВАТ, з часткою, що перевищує 35 відсотків.

1. Протягом 2014-2016 років та I кварталу 2017 року 21 суб'єкт господарювання звертався до Товариства з проханням надати дозвіл на сумісне підвішування волоконно-оптичних кабелів мережі Інтернет в межах Тернопільської області.

За результатами розгляду звернень суб'єктів господарювання у вказаний період Товариством надано 1591 завдання на проектування переобладнання зовнішніх мереж для влаштування сумісного підвішування волоконно-оптичних кабелів мережі Інтернет на опорах ПЛ - 0,4 кВ у певних населених пунктах Тернопільської області (надалі - завдання на проектування).

З січня 2014 року по січень 2017 року Товариством надано 258 завдань на проектування, в яких містяться вимоги щодо заміни елементів електромереж (дефектних опор на залізобетонні та/або неізольованих проводів на самоутримні ізольовані проводи (СПІ)), зокрема, з липня 2015 року по січень 2017 року ТзОВ «Галицькі телекомунікації» надано 60 зазначених завдань на проектування, ТОВ «Агроком» - 15, ТОВ «БіттерНет» - 11, тощо.

Так, наприклад:

- пунктом 9.4. завдань на проектування від 09.12.2014 за №5517/1-6/37, 5517/1-2/37, 5517/1-3/37, 5517/1-4/37, наданих ТОВ «Біттернет», передбачено *«На ПЛ-0,4 кВ від ТП ... замінити провід марки А-35, А-25 на СПІ 4*35+1*25»;*

- пунктом 9.4. завдань на проектування від 08.04.2015 за № 1628-4/37, 1628-3/37, 1628-2/37, 1628-1/37, наданих ТОВ «Галицькі комунікації», передбачено *«Замінити дефектну опору №... від ТП ... на залізобетону».*

У поясненні Товариства (лист ВАТ від 20.03.2017 №1256/37) щодо встановлення додаткових вимог в завданнях на проектування, зокрема, зазначено:

«Оскільки опори ПЛ 0,4-10 кВ, на яких за бажанням суб'єктів господарювання передбачається влаштування сумісного підвішування ВОК мережі Інтернет, перебувають у власності Товариства, то ці відносини між суб'єктами господарювання та ВАТ «Тернопільобленерго» є цивільно-правовими. Право власності охороняється законом та регулюється Цивільним Кодексом України. Згідно із ст.ст. 316, 319 Цивільного Кодексу України:

Правом власності є право особи на річ (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за своєю волею, незалежно від волі інших осіб. Власник володіє, користується та розпоряджається своїм майном на власний розсуд.

Відповідно, Товариство, як власник опор ПЛ 0,4-10 кВ, може самостійно визначати умови користування власними об'єктами третіми особами. Чинне законодавство захищає право приватної власності від сторонніх посягань та декларує право власника розпоряджатись своїм майном на власний розсуд».

Відповідно до статті 319 ЦК України держава прийняла на себе обов'язок не втручатися у здійснення власником права власності. Однак, вона не позбавлена права через відповідні органи влади контролювати власників щодо виконання ними своїх обов'язків, дотримання вимог закону та застосовувати до порушників передбачені законодавством заходи впливу.

Проведення будь-якої підприємницької діяльності здійснюється з використанням майна, яке належить суб'єкту господарювання на підставі права власності або яке він використовує на підставі інших цивільно-правових угод.

Згідно із пунктом 1 статті 19 Господарського кодексу України суб'єкти господарювання мають право без обмежень самостійно здійснювати господарську діяльність, що не суперечить законодавству. Пунктом 3 цієї ж статті передбачено, що держава здійснює контроль і нагляд за господарською діяльністю суб'єктів господарювання у сфері монополізму та конкуренції - з питань додержання антимонопольно-конкурентного законодавства. Пунктом 4 встановлено, що органи державної влади і посадові особи, уповноважені здійснювати державний контроль і державний нагляд за господарською діяльністю, їх статус та загальні умови і порядок здійснення контролю і нагляду визначаються законами.

Таким чином, посилання Товариства на дані нормативно-правові акти, як на підставу правомірності своїх дій є безпідставними.

У листі від 20.03.2017 №1256/37 Товариство також зазначило: *«вимоги щодо заміни дефектних дерев'яних опор на залізобетонні та неізолюваних проводів на ізолювані самотримні на ПЛ 0,4-10 кВ, на опорах яких передбачається влаштування сумісного підвішування волоконно-оптичних кабелів мережі Інтернет за зверненнями суб'єктів господарювання (операторів телекомунікаційних послуг) визначались за результатами оглядів (обходів) цих ПЛ»*.

За результатами аналізу копій листків огляду (перевірки) ПЛ напругою 0,4 кВ (надалі – листки огляду) (додаток 3 до листа від 20.03.2017 №1256/37) до виданих завдань на проектування з вимогами заміни елементів електромереж виявлено наступне:

- при здійсненні працівниками ВАТ огляду (перевірки) ПЛ не у всіх випадках було встановлено дефекти окремих елементів електромереж, які відповідно до завдань на проектування, необхідно замінити операторам телекомунікаційних послуг, зокрема: опора № 10 ф-2 від ТП-21 в с. Вільховець (завдання на проектування від 29.09.2016 № 4001-1/37, листок огляду від 21.09.2016), опора № 20 ф-2 від ТП-250 в с. Вільховець (завдання на проектування від 29.09.2016 № 4001-2/37, листок огляду від 21.09.2016), тощо;

- у випадку зазначення в завданнях на проектування вимоги щодо заміни неізолюваних проводів на СПІ в листках оглядів в графі «виявлені несправності» («найменування дефекту») вказано: *непроектний провід, гілки дерев близько до проводів* (листки оглядів в с. Бодаки, Іванчани Збарзького району, с. Данилівці, Богданівка, Млинівці Зборівського району, тощо).

Слід зазначити, що згідно із статтею 24 Закону України «Про електроенергетику» обов'язок забезпечувати належний технічний стан та організацію експлуатації об'єктів електроенергетики відповідно до вимог нормативно-правових актів, нормативно-технічних документів, нормативних документів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж та енергетичного обладнання покладається саме на електропередавальні організації.

Наведене вказує, що вимоги Товариства є безпідставними.

Відповідно до пункту 2.4.81 Глави 2.4 Правил улаштування електроустановок, затверджених наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 22.08.2014 №596 (надалі – Правила), на опорах ПЛП та ПЛ допускається підвищення волоконно-оптичних кабелів зв'язку. Пунктом 2.4.2 цієї ж Глави передбачено, що повітряна лінія із застосуванням самоутримних ізолюваних проводів позначається ПЛІ, а із застосуванням неізолюваних проводів – ПЛ.

Листом від 25.05.2017 №13/436 Державна інспекція з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної і теплової енергії у Тернопільській області повідомила, що *«зважаючи на вимоги Правил немає необхідності проводити заміну неізолюваних проводів на самоутримні ізолювані проводи (СПП) у випадку улаштування підвіски волоконно-оптичних кабелів зв'язку»*.

За даними Товариства (лист від 07.04.2017 №1530/37) орієнтовна вартість робіт (із врахуванням вартості матеріалів):

- заміни 1 км неізолюваних проводів типу А-25 та А-35 на СПП 4*35+1*25 становить 135,144 тис. грн.;
- заміни 1 шт. дефектної дерев'яної опори ПЛ 0,4 кВ на залізобетонну - 4,453 тис. грн.

Таким чином, суб'єктам господарювання для реалізації завдань на проектування переобладнання зовнішніх мереж ВАТ необхідно виконати заміну елементів електромереж, (дефектних опор на залізобетонні та/або неізолюваних проводів на СПП) на значну суму коштів.

За інформацією Товариства (лист від 15.01.2016 №180/37) заміна елементів електромереж (дефектних опор на залізобетонні та/або неізолюваних проводів на СПП), яка виконується на замовлення замовників – операторів надання послуг телекомунікаційних мереж (провайдерів) здійснюється за договорами підряду. Район електричних мереж – як виконавець робіт – здійснює закупівлю необхідних матеріалів і виконання робіт, а замовник – оператор надання послуг телекомунікаційних мереж (провайдер) – оплату згідно з актом приймання виконаних робіт.

Суб'єктами господарювання – операторами надання послуг телекомунікаційних мереж (провайдерами) для сумісного підвищення волоконно-оптичних кабелів на опорах ПЛ 0,4 кВ в 2014 році та за 11 місяців 2015 року було оплачено за виконану ВАТ «Тернопільобленерго» заміну опор і проводів на загальну суму 477 338,35 грн. (лист Товариства від 15.01.2016 № 180/37); з грудня 2015 року по даний час вартість робіт із заміни непридатних дерев'яних опор на залізобетонні, виконаних (оплачених) операторами телекомунікаційних послуг складає 506 793 грн. (лист Товариства від 20.03.2017 №1256/37).

Виконання суб'єктами господарювання завдань на проектування в яких Товариство встановило вимоги щодо заміни елементів електромереж, (дефектних опор на залізобетонні та/або неізолюваних проводів на СПП) мало негативний вплив на їх господарську діяльність, зокрема:

- з'явилися незаплановані витрати, які не були включені в план розвитку мережі, що потягнуло за собою запізнення в процесі підключення кількох населених пунктів (лист ФОП Богаченко В. В. від 03.04.2017 №40);

- в частині затримки виконання планів з розвитку компанії в Тернопільській області (лист ТОВ «АргоКом» від 10.04.2017 №45/17-4);

- призвело до зменшення прибутку (лист ПП «Пульсар» від 03.03.2017 №647), тощо.

Окремі суб'єкти господарювання не виконували завдання на проектування із вказаними вимогами, оскільки дана заміна елементів електромереж потребує використання додаткової будівельної техніки та спеціалістів в галузі будівництва (лист ТОВ «БіттерНет» від 28.03.2017 № 23); проведення проектних та будь-яких будівельних робіт згідно зазначених завдань на проектування є нерентабельними (лист ТОВ «АргоКом» від 10.04.2017 №45/17-4), що позбавило споживачів можливості отримання послуг доступу до мережі Інтернет.

Крім того, операторами надання послуг телекомунікаційних мереж, зокрема ФОП Богаченко В. В. та ТОВ «Галицькі телекомунікації» при формуванні вартості підключення та/або вартості доступу до мережі Інтернет повністю чи частково враховують витрати, які пов'язані із виконанням вимог Товариства, що призводить до збільшення вартості їх послуг.

Встановлення Товариством в завданнях на проектування вимог про заміну елементів електромереж (дефектних опор на залізобетонні та/або неізолюваних проводів на СІП), які належать ВАТ, ущемляють інтереси суб'єктів господарювання, оскільки без виконання цих умов вони не зможуть отримати необхідний їм товар (послугу) та розвивати свою підприємницьку діяльність та тим самим можуть призвести до обмеження конкуренції на ринку телекомунікаційних послуг.

Такі дії ВАТ були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, оскільки конкуруючі суб'єкти господарювання зацікавлені в нових споживачах, розширенні ринків збуту свого товару та, відповідно, для них було б неможливим встановлення потенційним споживачам вимог щодо реконструкції власного обладнання.

Дії Товариства щодо безпідставного внесення в завдання на проектування переобладнання зовнішніх мереж ВАТ з метою сумісного підвішування волоконно-оптичних кабелів зв'язку вимог про заміну елементів електромереж містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монополією (домінуючим) становищем, що може призвести до ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, та обмеження конкуренції на ринку.

Законом України «Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку телекомунікаційних мереж», який вступив в дію 4 червня 2017 року врегульовано спірні питання з даного приводу.

Так, відповідно до частини третьої статті 14 зазначеного Закону забороняється вимагати від замовника виконання будь-яких робіт, здійснення будівництва, реконструкції, технічного переоснащення інфраструктури об'єкта доступу як умови отримання доступу до нього.

З 20 березня 2017 року по даний час Товариство не видавало завдань на проектування переобладнання зовнішніх мереж ВАТ з метою сумісного підвішування волоконно-оптичних кабелів зв'язку, у яких містилися б вимоги про заміну елементів електромереж (лист ВАТ від 13.10.217 №4367/25).

2. За використання повітряних ліній електропередавання напругою 0,4-10 кВ Товариства для сумісного підвішування кабелів мережі Інтернет (надалі – сумісне підвішування оптововолоконних кабелів зв'язку на опорах 0,4-10 кВ) суб'єкти господарювання вносили плату:

- протягом 2014-2015 років у розмірі 1600 грн. з ПДВ в рік за 1 кілометр електроліній із сумісним підвішуванням;

- у 2016 році у розмірі 2000 грн. з ПДВ в рік за 1 кілометр електроліній із сумісним підвішуванням;

- у 2017 році: для ПЛ 0,4 кВ – 10,09 грн. з ПДВ в місяць за 1 опору лінії із сумісним підвішуванням; для ПЛ 10 кВ – 15,55 грн. з ПДВ в місяць за 1 опору лінії із сумісним підвішуванням.

За даними Товариства (лист від 20.03.2017 №1256/37) при зміні вартості зазначеної послуги на 2016 рік було враховано інфляційні процеси 2014 року; на 2017 рік - було вирішено перейти до здійснення взаєморозрахунків, виходячи із конкретної кількості опор, які використовуються за відповідними договорами.

Розрахунок вартості сумісного підвішування оптововолоконних кабелів телекомунікаційних мереж на опорах 0,4-10 кВ Товариства на 2017 рік (надалі – Розрахунок) було здійснено Товариством з урахуванням Методики обрахування плати за спільне використання технологічних електричних мереж, затвердженої постановою НКРЕ від 12.06.2008 № 691, за-

реєстрованої в Міністерстві юстиції України 8 серпня 2008 року за № 732/15423 (надалі – Методика) та визначених НКРЕКП питомих витрат на утримання електричних мереж, які склалися за результатами господарської діяльності ліцензіатів з передачі електричної енергії місцевими (локальними) магістральними та міждержавними електричними мережами (лист Товариства від 20.03.2017 №1256/37).

Відповідно до «Обґрунтування вартості сумісного підвищення проводів в мережах ВАТ «Тернопільобленерго», наданого директором Товариства з економічних питань Мацко Л.М.:

- на даний час Товариство не має документів, які дають право надавати послуги із сумісного підвищення кабелів в електричних мережах, а також регламентують розрахунок вартості таких робіт;
- враховуючи додаткове навантаження на несучі конструкції (опори) в лініях, ускладнення при технічній експлуатації таких ліній, а також додаткову потребу їх капітального ремонту і обслуговування, здійснюється розрахунок плати за сумісне підвищення кабелів;
- для розрахунку вартості даної послуги враховано: питомі витрати на спільне використання електричних мереж, затверджені листом НКРЕКП від 29.02.2016 на 2016 рік (2881 грн./1 умовну одиницю) та протяжність ПЛ 0,4 кВ та ПЛ 10 кВ, а також еквівалент в умовних одиницях.

Питомі витрати на спільне використання електричних мереж розраховані НКРЕКП відповідно до Розділу IV «Визначення граничних рівнів витрат за об'ємом умовних одиниць» Методики (лист НКРЕКП від 29.02.2016 №1856/20.2/7-16).

Пунктом 1.1 Методики визначено, що ця Методика встановлює методологію обрахування вартості обґрунтованих витрат на утримання технологічних мереж спільного використання. Методика обов'язкова для застосування всіма юридичними та фізичними особами, які мають договірні відносини щодо спільного використання технологічних електричних мереж.

Відповідно до пункту 1.2. Правил користування електричною енергією, затверджених постановою НКРЕ від 31.07.1993 № 28, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 02.08.1996 за № 471/1442:

- технологічні електричні мережі - сукупність електроустановок з усією інфраструктурою, у тому числі електричні мережі, системи автоматики, захисту, управління, регулювання та зв'язку, що призначені для перетворення, передачі та/або розподілу електричної енергії, що належать основному споживачу і використовуються для передачі електричної енергії для власного споживання та/або субспоживачам, а також для транзиту електричної енергії в мережі електропередавальної організації;
- спільне використання технологічних електричних мереж - виконання комплексу заходів з метою експлуатації та утримання у належному технічному стані технологічних електричних мереж, які використовуються для забезпечення електропостачання інших суб'єктів господарювання, крім їх власника, або для забезпечення передачі (транзиту) електричної енергії в мережі електропередавальної організації.

За інформацією НКРЕКП (лист від 05.10.2016 № 10483/17,1/7-16) *«послуга сумісного підвісу додаткового телекомунікаційного обладнання на опорах електричних мереж не пов'язана із ліцензованою діяльністю».*

Відповідно до листа сектору НКРЕКП у Тернопільській області від 06.02.2017 №51-14.4-35/89 *«сумісне підвищення волоконно-оптичних кабелів на опорах ПЛ 0,4-10 кВ не являється діяльністю з спільного використання технологічних електричних мереж».*

Таким чином, здійснення Товариством Розрахунку з врахуванням вимог Методики є безпідставним.

Крім того, при аналізі Розрахунку виявлено, що при його здійсненні Товариство:

- враховувало питомі витрати на утримання електричних мереж, які розраховані НКРЕКП відповідно до Методики, тобто для надання послуг з спільного використання тех-

нологічних мереж, а не послуг сумісного підвішування оптоволоконних кабелів зв'язку на опорах 0,4-10 кВ;

- не врахувало фактичної протяжності ПЛ, яка використовується для сумісного підвішування оптоволоконних кабелів зв'язку на опорах 0,4-10 кВ.

З огляду на дані ВАТ щодо суми коштів отриманих за користування опорами ПЛ 0,4-10 кВ для сумісного підвішування на них телекомунікаційних мереж за 2016 рік (4 055 782,15 грн.) та вартості 1 кілометра електроліній із сумісним підвішуванням в рік у 2016 році (2000 грн./1 км), встановлено, що фактична протяжності ПЛ, яка використовувалася для сумісного підвішування оптоволоконних кабелів зв'язку на опорах 0,4-10 кВ у 2016 році, становить 2027,89 км (4055782,15 : 2000). У Розрахунку показник «довжина ПЛ» - 20819,577 км.

Наведене вказує, що проведений Розрахунок призводить до встановлення Товариством у 2017 році необґрунтованої вартості сумісного підвішування оптоволоконних кабелів зв'язку на опорах 0,4-10 кВ.

Внаслідок цього для споживачів вартість послуги сумісного підвішування оптоволоконних кабелів зв'язку на опорах 0,4-10 кВ у 2017 році, порівняно з вартістю даної послуги у 2016 році, значно зросла (в середньому вдвічі).

Так, наприклад, плата за послугу сумісного підвішування оптоволоконних кабелів зв'язку на опорах 0,4-10 кВ для ФОП Безкоровайного І.Б. становить:

- 2016 рік: **21660 грн./рік**, враховуючи довжину ПЛ 0,4 Кв – 10,83 км, згідно із Договором від 16.12.2015 №276, та вартість послуги у розмірі 2000 грн. з ПДВ в рік за 1 кілометр електроліній із сумісним підвішуванням (10,83 км * 2000 грн./км в рік);

- 2017 рік: **44073,12 грн./рік**, враховуючи кількість опор ПЛ 0,4 Кв – 364 оп., згідно із Договором від 28.12.2016 № 355, та вартість послуги у розмірі 10,09 грн. з ПДВ в місяць за 1 опору лінії із сумісним підвішуванням (364 оп.* 10,09 грн./1 оп. * 12 місяців).

Слід зазначити, що вартість послуги сумісного підвішування оптоволоконних кабелів зв'язку на опорах 0,4 кВ встановлена Товариством у 2017 році є однією з найвищих, порівняно із вартістю даної послуги у сусідніх областях.

Протягом періоду з 01.01.2017 по даний час вартість послуги сумісного підвішування оптоволоконних кабелів зв'язку на опорах 0,4 кВ ПрАТ «Закарпаттяобленерго» становить 6,0 грн. з ПДВ в місяць за 1 опору, ПАТ «Львівобленерго» - 6,30 грн. з ПДВ в місяць за 1 опору, ПАТ «Волиньобленерго» - 5,4 грн. з ПДВ в місяць за 1 опору та 8,0 грн. з ПДВ в місяць за 1 опору (з квітня 2017 року), що на 2,09-4,69 грн. з ПДВ в місяць за 1 опору менше від вартості зазначеної послуги Товариства.

Встановлення у 2017 році Товариством необґрунтованої вартості послуги сумісного підвішування оптоволоконних кабелів зв'язку на опорах 0,4-10 кВ призводить до ущемлення інтересів споживачів, оскільки вони сплачують кошти за надані послуги у більшому розмірі, а також до негативних наслідків на ринку телекомунікаційних послуг.

Такі дії ВАТ стали можливими у зв'язку з тим, що підприємство займає монопольне (домінуюче) становище на означеному ринку та не зазнає конкуренції на ньому, тобто може диктувати свої умови.

За умов існування значної конкуренції на ринку, між суб'єктами господарювання відбувалося б змагання, завдяки якому споживачі надали би перевагу тому суб'єкту господарювання, який пропонує найбільш вигідні умови, тобто мали б можливість вибору.

Дії Товариства щодо встановлення у 2017 році необґрунтованої вартості послуги містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг надання доступу операторів, провайдерів телекомунікацій до інфраструктури об'єктів електроенергетики для розташування телекомунікаційних мереж в частині встановлення таких цін

реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

Враховуючи вищевикладене, на підставі статей 7, 12, 14 Закону України «Про Анти-монопольний комітет України» (зі змінами і доповненнями), статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктів 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (зі змінами), адміністративна колегія територіального відділення

РЕКОМЕНДУЄ:

Відкритому акціонерному товариству «Тернопільобленерго» (місцезнаходження: вул. Енергетична, 2, м. Тернопіль; ідентифікаційний код 00130725) вжити заходів щодо:

- усунення наслідків дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, в частині вимог про заміну елементів електромереж шляхом внесення змін в діючі завдання на проектування переобладнання зовнішніх мереж ВАТ з метою сумісного підвищення волоконно-оптичних кабелів зв'язку;

- припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, щодо встановлення у 2017 році необґрунтованої вартості послуги шляхом встановлення обґрунтованої плати за доступ до елементів інфраструктури об'єктів електроенергетики.

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Про результати розгляду рекомендацій адміністративної колегії необхідно повідомити Тернопільське обласне територіального відділення **в термін до 1 грудня 2017 року** з наданням підтверджуючих документів, зокрема, копії змінених завдань на проектування, які відсутні в територіальному відділенні та дані щодо кількості опор, які станом на 01.12.2017 використовувалися для сумісного підвісу та вартості встановленої послуги.

Члени адміністративної колегії:

Н.Є. Черномаз, в.о. голови
територіального відділення

А.Г. Левченко, заступник начальника
відділу досліджень та розслідувань

Г.С. Бібик, завідувач юридичного
сектору